

Súd: Okresný súd Nitra
Spisová značka: 26Ps/10/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4123202581
Dátum vydania rozhodnutia: 10. 11. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Erika Kovačicová
ECLI: ECLI:SK:OSNR:2023:4123202581.7

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Nitra sudkyňou A. B. C. vo veci starostlivosti súdu o osobu obmedzenú spôsobilosti na právne úkony C. D., nar. XX.X.XXXX, trvale bytom E. XXX/XX, F. - G. C., t.č. H. F. - I., zastúpenú C. C., nar. X.X.XXXX, trvale bytom E. XXX/XX, F. - G. C. ako súdom ustanoveným opatrovníkom, o návrhu Okresnej prokuratúry Nitra na zmenu obmedzenia spôsobilosti na právne úkony C. D., nar. XX.X.XXXX, takto

rozhodol:

I. Súd zrušuje rozsudok Okresného súdu Nitra sp.zn. 24Ps/6/2021-42 zo dňa 19.10.2021 a vracia spôsobilosť na právne úkony C. D., nar. XX.X.XXXX v F..

II. Trovy dôkazov platí štát.

III. Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

odôvodnenie:

1. Navrhovateľ sa svojím návrhom doručeným Okresnému súdu Nitra dňa 24.3.2023 domáhal zmeny obmedzenia spôsobilosti na právne úkony C. D., nar. XX.X.XXXX. Svoj návrh odôvodnil tým, že Okresná prokuratúra Nitra vedie trestné stíhanie pod sp. zn. 2 Pv 634/22/4403 za zločin subvenčného podvodu podľa § 225 ods. 1, ods. 5 Trestného zákona, ktorého sa mala dopustiť doposiaľ neustálená osoba vystupujúca pod menom C. D., ktorá dňa 15.3.2011 pri vyšetrení duševného stavu posudkovým lekárom Sociálnej poisťovne predstierala duševnú poruchu, kde na základe tohto vyšetrenia jej bol neoprávnené priznaný invalidný dôchodok podľa § 71 ods. 1 zákona o sociálnom poistení s diagnózou stredný stupeň duševnej zaostalosti. Navrhovateľ uviedol, že v tejto trestnej veci boli z vyšetrovacieho spisu zabezpečené kópie znaleckých posudkov z rôznych trestných konaní. Ide o znalecké posudky A. J., A. E. a A. C., v ktorých záveroch bolo uvedené, že u menovanej ide o simuláciu duševnej poruchy. V súčasnosti menovaná vykonáva v ÚVTOS Nitra - Chrenová nepodmienečný trest odňatia slobody pre prečin krádeže podľa § 212 ods. 1 písm. a), písm. g), ods. 2 písm. b) Trestného zákona.

2. Navrhovateľ na pojednávaní uviedol, že právny záujem odôvodňuje tým, že p. D. sa dopúšťa trestnej činnosti a vždy keď je prichytená pri čine, tvári sa, že nerozumie, že nevie, čo sa deje. Z kamerových záznamov je však zrejmé, že vie čo koná, má to premyslené. Vyhovára sa potom na to, že je rozhodnutím Okresného súdu Nitra obmedzená na spôsobilosti k právnym úkonom z dôvodu, že trpí duševnou chorobou. Voči p. D. bolo a je vedených viacero trestných konaní, pričom bolo vykonaných viacero znaleckých skúmaní, z ktorých vyplynulo, že p. D. simuluje duševnú chorobu. Znalecké posudky nekorešponujú s tým, ktorý bol predložený v konaní o obmedzenie spôsobilosti k právnym úkonom.

3. Opatrovníčka na pojednávaní uviedla, že dcéra sa doma správa strašne. Psychicky sa zrútila potom, čo sa s ňou rozviedol jej manžel a nemôže stále vidieť svoje deti, nemôže ich navštevovať. Čo sa týka

trestných činov, nevie povedať, čo sa stalo. Dcéru navštevuje v ÚVTOS, vždy je ticho, moc neprehovorí, pozerá sa na dcéru keď je tam. Túto dcéru má s iným partnerom. Ďalej uviedla, že dcéra chodila k lekárovi do K., chodila tam s ňou štyri roky raz za rok.

4. C. D., nar. XX.X.XXXX na pojednávaní na otázky sudkyne uviedla, že sa nachádza na súde, príslušníci ZVJS sú referenti, jej deň prebieha tak, že keď ráno vstane, tak sedí na stoličke alebo na posteli, upratuje, zametá v izbe. Rada si kupuje kávu s cukrom.

5. Súd v konaní ustanovil znalca v odbore: zdravotníctvo a farmácia, odvetvie: psychiatria A. A. C., ktorá na základe uznesenia Okresného súdu Nitra č.k.: 26Ps/10/2023 - 77 zo dňa 12.6.2023 spracovala o duševnom stave C. D. znalecký posudok. Uznesením Okresného súdu Nitra č.k.: 26Ps/10/2023 - 86 zo dňa 11.8.2023 bol znalkyňi udelený súhlas na pribratie konzultanta z odboru: psychológia, odvetvie: klinická psychológia, a to A. L. A. z dôvodu vykonania rozšírenej psychodiagnostiky. Ustanovená znalkyňa A. A. C. na pojednávaní uviedla, že na základe komplexného psychologického a psychiatrického vyšetrenia dospeli k záverom, že C. D. netrpí žiadnou vážnou duševnou alebo psychiatrickou chorobou, jej intelektuálny výkon je v pásme podpriemeru, tzv. mentálnej subnormy, čo je stav, ktorý hraničí s duševnou poruchou, ale nie je to mentálna retardácia, ani ľahkého ani stredne ťažkého stupňa, tak ako bola v minulosti diagnostikovaná. Prítomné sú prejavy agravácie - predstieranie a zveličovanie duševnej choroby. Nakoľko netrpí žiadnou vážnou duševnou poruchou, je plne schopná vykonávať právne úkony, schopná sama sa o seba postarať, nevyžaduje celodennú opateru. Vie sa orientovať v čase a priestore, nevie adekvátne hospodáriť s financiami, nakoľko nepozná ich reálnu hodnotu, čo je podmienené do značnej miery deprivačným rodinným aj psychosociálnym zázemím. V spoločnosti si vie vybaviť svoje osobné záležitosti, vie niesť právne následky svojho konania, avšak úradné záležitosti (napr. podanie daňového priznania, podať si žiadosť o invalidný dôchodok) iba s pomocou druhej osoby. Je schopná vnímať význam súdneho konania aj rozhodnutia a je schopná sa zúčastniť pojednávania a prevziať si rozhodnutie. Menovaná nie je analfabetka. Menovaná vie hospodáriť s peniazmi iba ak je usmernená. V jej prípade sa jedná o finančnú negramotnosť, spôsobenú sociálnym zázemím a prostredím, v ktorom vyrastala a žila.

6. Navrhovateľ záverom uviedol, že s poukazom na výsledky dokazovania a znaleckého posudku A. C. a A. A. vyplynulo, že vyšetrovaná netrpí duševnou poruchou a chorobou, simuluje. Je schopná niesť následky právnych úkonov, chápe význam súdneho pojednávania. Má za to, že návrh je dôvodný, a preto navrhol zrušiť rozsudok OS NR 24Ps/6/2021 - 42 zo dňa 19.10.2021, ktorým bola vyšetrovaná obmedzená na spôsobilosti k právnym úkonom a navrhol jej vrátiť spôsobilosť k právnym úkonom v plnom rozsahu.

7. Súd vo veci vykonal dokazovanie výsluchom účastníkov konania a oboznámením sa s nasledovnými listinami: návrh zo dňa 22.3.2023, rozsudok OS NR 2T/25/2022 zo dňa 21.9.2022, uznesenie PZ NR zo dňa 23.1.2023, rozsudok OS NR 24Ps/6/2021 zo dňa 19.10.2021, ZP A. D. č.28/2022, ZP A. E. č. 10/2021, ZP A. C. č. 26/2021, ZP A. J. č. 7/2020, uznesenie PZ SR o začatí trestného stíhania zo dňa 21.10.2022, odpoveď ÚVTOS Nitra - Chrenová zo dňa 13.6.2023, 28.6.2023, ZP A. C. č. 6/2023 a A. L. A. č. 24/2023 a na základe takto vykonaného dokazovania ustálil tento skutkový a právny záver:

8. Rozsudkom Okresného súdu Nitra č.k.: 24Ps/6/2021 - 42 zo dňa 19.10.2021 súd obmedzil C. D., nar. XX.X.XXXX, spôsobilosti na právne úkony tak, že menovaná nie je spôsobilá vykonávať jednostranné ako aj dvojstranné právne úkony, ktorých predmetom je nakladanie s akoukoľvek finančnou hotovosťou a majetkom, právne úkony týkajúce sa rozhodovania o svojej zdravotnej a sociálnej starostlivosti, právne úkony vykonávané pred štátnymi orgánmi, orgánmi verejnej správy, súdmi, finančnými a bankovými inštitúciami ako aj inštitúciami poskytujúcimi služby. Zároveň jej súd ustanovil opatrovníka, a to C. C., nar. X.X.XXXX.

9. Ustanovená znalkyňa A. A. C. dňa 14.9.2023 súdu doručil vypracovaný znalecký posudok, v ktorom znalkyňa spolu s konzultantom zodpovedala na súdom položené otázky. Zo znaleckého posudku súd zistil, že C. D. netrpí žiadnou vážnou duševnou poruchou alebo chorobou. Psychodiagnosticky bol verifikovaný intelektový podpriemer vyšetrovanej - mentálna subnorma, čo je stav hraničiaci s duševnou poruchou, je podmienený psychosociálne a deprivačne. Prítomné sú prejavy agravácie hlbšej duševnej poruchy. Menovaná je schopná vykonávať právne úkony, je schopná sama o seba postarať a nevyžaduje celodennú starostlivosť a opatrovanie. Vie sa orientovať v čase a priestore, nepozná reálnu

hodnotu peňazí a nie je schopná adekvátne hospodáriť s financiami. Uvedomuje si obsah a význam právnych úkonov. Je schopná niesť právne následky svojho konania. Vie si v spoločnosti vybaviť svoje osobné záležitosti, úradné záležitosti s pomocou druhej osoby. Je schopná vnímať význam súdneho konania a rozhodnutia.

10. Zo správy ÚVTOS Nitra - Chrenová zo dňa 13.6.2023 vyplýva, že správanie C. D. v ÚVV a ÚVTOS Nitra nebolo vždy na požadovanej úrovni, ústavný poriadok plnila až po dôraznom upozornení. Nedostatky boli zaznamenané v nadväzovaní nepovolených kontaktov s inými osobami. Denný režim dodržiavala. V osobných veciach udržiavala poriadok na nižšej úrovni. S menovanou bola sťažená komunikácia z dôvodu slabšej úrovne rozumových schopností. Do ÚVTOS Nitra - Chrenová bola menovaná umiestnená 10.1.2023, adaptácia prebehla bez závažnejších problémov. Správanie je na požadovanej úrovni. Pokyny a príkazy plní. V osobných veciach udržiava čistotu a poriadok. Konfliktné situácie nevyvoláva, je skôr tichej povahy, ľahko ovplyvniteľná. Pracovne nie je zaradená z dôvodu nedostatku vhodných pracovných príležitostí. Je poberateľkou invalidného dôchodku. Kontakty udržiava s matkou, dcérou a bratom.

11. Zo správy ÚVTOS Nitra - Chrenová o zdravotnom stave C. D. súd zistil, že menovaná je pravidelne v sledovaní ústavného psychiatra pre disociatívnu poruchu, poruchu osobnosti a poruchu psychiky a správania zapríčinenú užívaním drog. Podľa nálezu psychiatra psychotická motivácia vylúčená, užíva lieky Risperon a Tiapridal. Pri vstupnej prehliadke uviedla, že má epilepsiu, nevedela aké lieky užívala v domácom prostredí, v ÚVTOS epileptický záchvat spozorovaný nebol.

12. Podľa § 231 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej len CMP), v konaní o spôsobilosti na právne úkony súd rozhoduje o a) obmedzení spôsobilosti fyzickej osoby na právne úkony, b) zmene obmedzenia spôsobilosti fyzickej osoby na právne úkony, c) navrátení spôsobilosti fyzickej osoby na právne úkony.

Podľa § 249 ods. 1 CMP, ak sú dôvody na zmenu obmedzenia spôsobilosti na právne úkony alebo na navrátenie spôsobilosti na právne úkony, súd rozsudkom skôr vydaný rozsudok zmení alebo zruší.

13. Vykonaným dokazovaním bolo preukázané, že C. D., nar. XX.X.XXXX netrpí žiadnou vážnou duševnou poruchou alebo chorobou, ktorá by mala za následok to, že by mala byť obmedzená jej spôsobilosť na právne úkony. Psychodiagnosticky bol verifikovaný intelektový podpriemer vyšetrovanej, u ktorej sú prítomné prejavy agravácie - predstieranie a zveličovanie duševnej choroby. C. D. je plne spôsobilá vykonávať právne úkony a niesť právne následky svojho konania. Súd s poukazom na závery znaleckého dokazovania, z ktorých zistil, že u C. D. sú splnené podmienky na vrátenie spôsobilosti na právne úkony, návrhu vyhovel a zrušil rozsudok súdu, ktorým bola C. D. obmedzená na spôsobilosti k právnym úkonom a vrátil jej spôsobilosť k právnym úkonom v plnom rozsahu.

14. O trovách dôkazov súd rozhodol podľa § 251 ods. 1 CMP tak, že trovy dôkazov platí štát.

15. O trovách konania súd rozhodol podľa § 52 CMP tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu je možné podať odvolanie v lehote 15 dní odo dňa jeho doručenia, cestou Okresného súdu Nitra na Krajský súd v Trnave. Podľa § 363 CSP v odvolaní sa má popri všeobecných náležitostiach uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh). Podľa § 365 ods. 1 CSP odvolanie možno odôvodniť len tým, že

- a) neboli splnené procesné podmienky,
- b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces
- c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
- d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,

f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.
Podľa § 62 ods. 1 CMP odvolanie možno odôvodniť aj tým, že súd prvej inštancie nesprávne alebo neúplne zistil skutočný stav veci.